

לע"נ ר' יצחק זאב הלוי ז"ל
בן ר' אליעזר שלום הלוי ז"ל
לע"נ מרת לאה אלטע הדס ע"ה
בת ר' יעקב הלוי הי"ד

המאמר

שבת אורה

דברים

אזהרה המורה! העלון מיועד אך ורק לרציניים שיודעים את השיבות התפילה, ובשעת התפילה לא מעיינים בעלון ובשאר דברים.

לעילוי נשמת ר' דוב בו"ר מאיר יוסף ז"ל

בהשקפה ראשונה

מאמרי השקפה, מוסר והנהגות

צפייתו לישועה של רבי אברהם לנדא, זצ"ל, אב"ד ור"מ שטכנוב, הגיעה עד כדי כך, שאחרי אמירת קינות בתשעה באב, לא היה לוקח את ספר הקינות להחזירו לביתו, כאומר: מה לה לקינה בביתי? וכי לשנה הבאה אני צריך לה? והרי אני מחכה לו בכל יום שיבוא... (מרכיבי תורה מעולם ההסידות)

אמר רבי יחזקאל לוינשטיין, זצ"ל משגיח רישיבות מיר ופוניבז', שאף אותם שיזכו לביאת המשיח לא תהא דרגתם שוה, אלא תהיה כפי מה שהכינו את עצמם קודם לכן, כמידת הכנתם כך יזכו בימות המשיח, וכמו שלעולם הבא אין הדרגה של כולם שוה, אלא כל אחד זוכה לפי מה שהכין לעצמו, כך בימות המשיח. (מפת הדור)

בשלהי שנת תרפ"ט נסע רבי איסר זלמן מלצר, בעל "אבן האזל" זצ"ל, לחוץ לארץ, ועשה שם כשנה. כשחזר דיבר בהתפעלות רבה על הח"ח, ובעיקר על גודל אמונתו בביאת המשיח ותשוקתו הגדולה לגאולה העתידה. וכמה פעמים הביע את צערו מדוע ולמה חסרה לו אותה ההרגשה של "החפץ חיים", ומשומר זאת הרגישו השומעים באיזה צער ועוגמת נפש הוא מדבר על כך. (כבוד עץ החיים)

סיפר רבי משה צדקה, שליט"א ראש ישיבת "פורת יוסף": "זכורני עוד מילדותי כשלמדתי בתלמוד תורה "תורת אהרן" אשר בשכונת "בית ישראל", לימדו שם חכמים וקנים, רבי אפרים הכהן, רבי יחזקאל עזרא, ורבי חיים אביו של רבי ברוך מורח, והיה שם זקן שלמדתי אצלו, הייתי אז כבן שבע או שמונה. לפני שהתחיל את השיעור ראינו קדושה על פניו, והיה מוריד דמעות ואומר לנו: תלמידים יקרים, אנחנו לומדים תורה עכשיו בכדי לפדות את השכינה מהגלות. אז לא הבנו מה הוא אומר, אבל כשגדלנו הבנו, וזה נחקק בראשנו. היום בעונותינו הרבים, במקום לדבר על זה מדברים על הבלי העולם הזה ושוכחים מהענין של "צפית לישועה", לכן צריך כל אחד ואחד לעורר ולדבר על זה", (תפארת ציון)

הצדיק רבי מאיר פייס זצ"ל השתוקק מאוד לקבוע את דירתו בארץ ישראל ולחונן את עפרה... כשבא לביקור לארץ ישראל, קנה כרטיס נסיעה רק בכיוון אחד, מארה"ב לארץ ישראל. וכשהביא לתשומת לבו שכרטיס הלך וחוזר עולה יותר וזל, השיב: איך אפשר לקנות למפרע כרטיס יציאה מארץ ישראל? הוא הוסיף גם, שמצפה מאוד בכל יום לביאת המשיח, ואז ממילא לא יצטרך לחזור לחוץ לארץ. (פני מאיר)

ביום ששי לפרשת ויגש, ד' טבת ת"ש, השיבה מרים רייזל שך ז"ל, בתו של רבי אליעזר מנחם שך זצ"ל ראש ישיבת פוניבז', את נשמתה הטהורה לבוראה, בעודה אך בת י"ד שנה... אמה, הרבנית גוטיל ע"ה, מאנה להנחם על בתה כי איננה. מידי פעם היתה שבה ומתפרצת בבכי סוער עד שנאלצו להזעיק את בעלה מרן הרב שך מהישיבה. מה בכל זאת הרגיע את רוחה? סיפר הרב שך: הזכרתי לה שאנו, יהודים מאמינים בני מאמינים, הרי מצפים לביאת המשיח בכל יום שיבוא, הרי פרידתנו ממרים רייזל ע"ה, איננה אלא לזמן קצר. הרי נשוב לפגשה בתחיית המתים, העשויה להתרחש בכל יום. ומרי ספרו זאת הוסיף: "ראו עד כמה מוחשית היתה בומנו האמונה והצפייה לגאולה, עד שאשה שבורת לב מצאה מרגוע ונוחם בתקות הגאולה". (מרן הרב שך)

אנו מצפים לישועת ה', ממתנים וחוזרים וממתנים, ואם תתאחר הגאולה לבוא, הכול להוסיף לנו שכר טוב, ולהשיב אותנו באחריתנו, וכדי להוסיף פורענות ועונש לאותם המשתעבדים בנו" (רבנו בחי)

פרשה ופירושה

לקט פירושים על פרשת השבוע

אלה הדברים: רבי חיים, אחיו של המהר"ל מפראג, בספרו "ספר החיים" דרש את שמות הפרשיות של חומש דברים: אלה הדברים שאני מדבר, כך פונה משה אל עם ישראל, ואתחנן - מתחנן אני שתקשיבו, עקב - מכיון שראה את המצב: הרי יש שפטים בארץ כשם שיש דין בעולם הזה, כך בעולם הבא יש דין - ועתה כי תצא מן העולם הזה וכי תבוא אל העולם הבא, תצטרך לתת דין חשבון. על כן, למרות שאתם נצבים היום, אל תשכחו כי למחר יולך - אתם הולכים לעולם הבא. והיה אם תאזינו לדברי התורה הזאת, הרי תבוא עליכם זאת הברכה

בעבר הידון בארץ מאב הואיל משה באר את התורה הזאת לאמר: הנה בכל דור יצאו מישראל מהרסים ומחריבים אשר קמו לחבל בכרם ה' להדיח את העם באמרם שוא עבוד אלקים, ובפיהם טענות ונמוקים שונים, ובדורות האחרונים פרקו עול וטענתם בפיהם, כי בהיות ישראל מפוזר ומפורד בין האומות אין להם להיות שונים בנמוסייהם ומנהגיהם מעם הארץ אשר הם יושבים עליה, ועליהם להדמות לשכניהם הגויים, וכי אין מקום קיום המצוות בחו"ל, כי רק בשבת ישראל בארצו על מכוננו יכולים אנו לקיים המצוות כראוי. ולזה כיון משה בבארו את התורה סמוך לכניסתו לארץ, לבל ידמו ישראל בנפשם שאך בהיותם במדבר מופרשים מכל אומה ולשון או בשבתם בשח בארץ המקודשת, אז מצווים הם לשמור התורה ולקיימה, אבל לכשתפזרו בין העמים ולא יהיו דרים בפלטרין של מלך לא יתחייבו לקיים התורה, וע"כ תרגם את התורה לשבעים לשון בעבר הידון בארץ מואב להורות שזאת התורה לא תהא מוחלפת ובכל שיהיו ישראל דרים שם עליהם לקיים התורה בלא שום שינוי וגרעון ח"ו, כי תורת נצח היא... (ספס הדיק)

ותקרבון אלי בלכם ותאמרו נשלחה אנשים לפגינו ויחפרו לנו את הארץ ותקרבון אלי כולכם, בערבוביא, ילדים דוחפין את הזקנים וזקנים דוחפין את הראשים. (רש"י). מה ראה משה רבנו להעיר להם על ענין מוסרי קל שאינו אלא חסרון בדרך ארץ, בעיצומם של דברי התוכחה על חטאם החמור במרגלים, כך שואל רבי איצ'לה מוולוז'ין. אלא שהערה מוסרית זו, אומר רבי איצ'לה אף היא אינה אלא להגדיל את התוכחה על חטא המרגלים. ביקש משה למנוע מהם הטענה שכונתם היתה אן לטובה, ורק המרגלים הם שקלקלו השליחות. לכך הראה להם שלא כן הוא, כי הלא דבר שבאמת טוב הוא, אזי מראשיתו הוא הולך על מי מנוחות ובדרך ארץ. לא כן בענין שהוא במהותו רע, שמלכתחילה הוא נעשה בערבוביה, ובצורה בלתי מתוקנת, אשר היא עצמה חושפת את הכונה הפנימית שבו. כיון שכך, אמר משה, אחר שראשית ענין המרגלים נעשה "בערבוביא, ילדים דוחפים את הזקנים וזקנים דוחפים את הראשים", היה לכם לראות מלכתחילה, שסופה של השליחות להחמיץ ולקלקל. (פנינים משהחן נבוה)

אכל תשקרו מאתם בכסף ואכלתם וגם מים תכרו מאתם בכסף ושתיתם: כי ה' אלוהיך ברכך בכל מעשה ידך ידע לכתך את המדבר הגדל הזה זה ארבעים שנה ה' אלוהיך עמך לא תסרת דברי: למה הדבר דומה למלך, שהחזיק את בנו על שולחנו מים רבים, והבן לא הכיר בטובה זו, וחשב שכך צריך להיות, פעם אמר לו המלך סע לעיר, ושב לבית המלון שנמצא באותו העיר, והבן שאל את אביו "וכי מה אעשה שם?" ענה המלך ואמר לבנו "כי אז תדע כמה עולה יום אחד של אכילה שתיה ולינה במלון, ותדע להוקיר את אשר אתה יושב על שולחני זמן רב כזה". והנה בני ישראל היו סמוכים על שולחן גבוה במדבר, 40 שנה באכילה ושתיה, וכל צורכיהם ולא כולם הכירו טובה בעד זה, ומוזמן לזמן היו מתאוננים, ומדברים רע על המן, ועתה כשנתקרבו בפעם הראשונה אל בני עשיו אשר יראו מפני בני ישראל ולא רצו ללחום בם, וגם בני ישראל לא הורשו ללחום בהם, ורק עברו במדבר על גבולם, אמר ה' לישראל שיקנו אוכל בכסף, וגם מים יכרו בכסף, ויראו כמה יעלה להם יום אחד, שנה "החוקה מלאה" לשישים רבוא, הם ונשותיהם ובניהם ובנותיהם, במשך של 40 שנה ואז ידעו להוקיר ולהודות על ברכת ה' עמם במדבר הגדול הזה. (אזוניים לתורה)

סיפור מההפטרה

ועל הכל...

"פרפראות"

פעם אחת בזמן השיעור, ראה רבי נתן גישטטר זצ"ל (בעל שו"ת "להורות נתן") שראשי התלמידים אינם אצלם, ואינם מקשיבים, אז עצר את השיעור, ושאל: "מי שמע על הברחן של העיר ברודי?" והביט בפני כולם, ושאל עוד הפעם, מה לא שמעתם ממנו? , ושאל את אחד התלמידים, "אולי אתה שמעת ממנו פעם, או קראת עליו איזה ספר?" והתלמיד ענה שלא שמע מהברחן אף פעם. אז ענה הרב זצ"ל: "גם אני לא שמעתי ממנה אף פעם, אבל מבטל ה'נודע ביהודה" רבי יחזקאל לנדא זי"ע, שהיה גר בברודי, שמעתם?", ומי שלא ילמד, הוא יהיה כמו הברחן של ברודי, שאף אחד לא ישמע ממנו בעתיד, ואם תלמדו טוב, ידעו ויזכרו אתכם, לשנים רבות, כמו שרואים את ספרו של בעל ה"נודע ביהודה" או רבי עקיבא איגר ושאר גדולי התורה. (משל ומשל)

"ענין של טעם"

טעם שאין אומרים "ברכת כהנים" ב"תשעה באב" בשחרית, שכמו שכן אכל אינו נושא בפיו, משום שצריך להיות בשמחה. ובתשעה באב כיון שהעולם כולו בצער ויגון על חורבן בית מקדשנו, איך הכהנים ישאו את כפיהם? והם שרויים באבל. (שיירי כנסת הגדולה)

"מפי כתבם"

חלק נכבד מחיי האדם הוא במצב של "מחכה". בחיי היומיום אדם מחכה לאוטובוס, בבנק וכדומה. ילד מחכה לבר מצוה שלו אחר כך לחתונתו. השאלה היא כיצד מחכים? יש אדם בשעה שמחכה, מרמין לעצמו איך צריך להיות ביתו וחושב שבוהו יצא ידי חובת הכנה. בדרך כלל הוא יושב שלושים שנה ואינו מתחנן מכיון שלא מוצא את מה שדמיין לעצמו. אך יש שמתבונן איזה מידות צריך כדי לבנות בית ובכך הוא מכין את עצמו. כמו כן מי שממתין לקבל משרה יש מי שמדמיין איזה משרה מתאימה לו, אך חייל אומרים "אין אדם יודע במה ישתכר" וצריך להיות מוכן לכל. כשם שהדבר הוא בחיי הפרט כך הוא בחיי הכלל. "ממקומך מלכינו תופיע ותמלוך עלינו כי מחכים אנחנו לך" אנו מחכים כבר אלפים שנה שהמשיח יגיע. צריך לדעת איך לחכות למשיח. כלל ישראל עם התורה, חי יותר עם המשיח מאשר הוא חי עם העולם הזה. כמה וכמה ברבות אנו מתפללים על הגאולה בשמונה עשרה. אנו מתפללים "ותחזינה עיננו" - אנו מבקשים לראות בעינים שלנו, אך העינים האלו מקולקלות כי ראינו הרבה דברים שלא היינו צריכים לראות, האדם צריך להכין את עצמו שיהיה ראוי! וכשאנו מתפללים למשיח אנו צריכים להיות ראויים לביאתו, רבי ישראל סלנטר זי"ע היה אומר: מה יהיה אם משיח יבוא, עדין איני מוכן לבואו. כשיבוא משיח יתבטל היצר, כל ממשלת הודון תעבור מן הארץ ומי שכל חייו תאוה של ממון ואכילה ושאר דברים איך יעבור את תקופת ביאת המשיח, כל מה שיש לו יתבטל. משיח הרי בא בהיסח הדעת, אינו יודעים מתי יבוא, איך נעבור את ביאת המשיח עם המידות הרעות שלנו? צריך האדם להיות ראוי לביאת המשיח כי גם הקב"ה מחכה לגאול אותנו. כמו בחיי הפרט אין ענין סתם לחכות אלא צריך להכין עצמו, גם בחיי הכלל מחכים אנו עד שנגיע לשלמות ונהיה ראויים ומכנים לביאת המשיח, ואם כך נחכה לבואו אז נקבל שכר - "אשרי כל חוכי לו". (המשניח רבי שלמה וזלבה זצ"ל)

"מקום לשאלה"

שאלה: איך יתכן, האוכל לחם, לא יצטרך לנגב את הידים מהמים?

תשובה: המטביל את ידיו במקוה או במעיין, ולא על ידי כלי, אין צריך ניגוב. (שו"ע אורח חיים סימן קנ"ח סוף י"ג) (כרם שלמה)

מפתחמי אור יתא

פתגמים, נצנוצי מחשבה, ורעיונות בדרכה של תורה

אין עושר כבריאות.(אבן גבירול)

שורש תיקון המדות הוא סור מרע.(חזון איש)

לא יתכן להשמר מגזל וחמס, בלי לימוד הלכות שבין אדם לחברו. (חזון איש)